

PESMI

Lojze Krakar

ČRNA ZASTAVA

Razvijmo črno zastavo za žive,
za tiste, ki še upajo,
za vse, ki pod vsemi temi režimi
kjerkoli še dihajo.

Kajti dihati pomeni: ne biti
istih misli z mrtvimi
ali rekvizit med rekviziti
v tej tragikomediji z živimi.

Razvijmo črno zastavo za žive,
ki trohne v tej jekleni jetnišnici,
ker bodo že jutri priznali, da so krivi
in bodo odšli na vislice.

Vislice so čast za izbrance, govedo
naženejo navadno v klavnico.
Toda v klavnici ne slišiš človeške besede,
ponjo moraš iti pod vislice.

Razvijmo črno zastavo, ovijmo
se v molk za besedo upanje
in vsaj na vislicah spregovorimo
s človeškim jezikom, ne z mukanjem.

ARENA

Arena odmeva: iger,
iger, veliki Neron!
Mojster Neron v nebesih
žari od veselja nad njimi.

Izšolan v areni je izumil
prve žive bakle,
ti tukaj iznašli so Auschwitz,
izurjeni v boksarskih klubih.

In slišim jih vpiti: v areno
z njimi, ki niso za igre!
A mi smo že vsi v areni
in čakamo nanje in tigre

in čakamo le še, da stopi
skoz vrata mojster Neron,
mož, ki je v zadnji vojni
naredil bleščečo kariero.

Klečim sred arene in vidim:
prihaja! Nekdo me suje
s sulico v hrbet, naj vstanem.
Toda jaz v tem trenutku čujem

samo še to ljudstvo, ki dere
gledat, kako bomo umrli.
S strahom odhajam v večnost,
plah, kot bi stopal po vrvi.

SVETI PETER BREZ KLJUČEV

Polnoč čemi kot zaspani natakari
ob vratih gostilne in čaka, da zadnji
pijanci se spravijo spat. Ob tej uri
postane sneg črn in pijanci beli,
a kmalu ne bo niti teh več na cesti
in spet bo ostal v raševini jeseni

na njej še samo sveti Peter, ki išče
svoj veliki ključ. Ko se včeraj je spustil
z neba na današnji semenj, kjer so duše
bile po en groš, ga nekdo je okradel
(kot tu je v navadi: do kože) in vrag je
pokupil vse duše do zadnje, na koncu
celo po deset za en groš.

Ste mogoče
že sami kdaj srečali svetega Petra
ponoči po velikem semnju, kako je
pogreznjen v prevzvišeno kletev zataval
čez sneg v vašo ulico? Naj grem k hudiču,
če pridem še kdaj, se rotil je, nikoli
ne spustim več te preklete lestve na zemljo
niti za samega Kristusa. Briga me,
kje se bodo cvrli vsi ti diktatorčki
in kdo bo pokupil te duše, ki molijo
v templju nekdanjega zlatega teleta
samo še star kos pločevine. Tukaj
te ubije še brat, da ti vzame ženo,
kruh ali vero ali ključ kraljestva,
čeprav kamenitega in nikomur potrebnega,
tu ni niti postelja več za ljubezen,
ampak za varanje samega sebe,
kajti tamkaj pred mano za oglom se ljubita
dva kakor psa...

Sveti Peter brez ključev
je podoben rezilu noža na vratu otroka
ali pesniku, stoječemu ob veliki tržnici
v dnu predpekla, kjer prodajajo ključ
svetega Petra, ki ne odklepajo.

ČEBELNJAK

Vse dlje je nazaj do sveta čebelnjaka, čim bliže
so sončnice zvezd, že vnaprej razdeljene kot polja
na moje in tvoje, na moje, ki čuti se krivo
za vojne, nerojstva, za kri med sosedi, za rojstvo
te bele čebele, ki moli in kolje in skratka stori vse človeško,
da bi letela vse dalje, čim bliže je sončnica, čim več

je potov po zemlji, tem velikem roju, obešenem v prazno
med nič in mogoče. In pljuča čebelja postajajo pljuča sirene,
ki hropejo kakor goreča trdnjava, tako da nihče več
ne more zavpiti sosedu: pozdravljen, želim te, odleti
z menoj tja na cvet in podobno, šesterooglate samice
so priče kovinsko izpiljenih prošenj v sosednjo celico,
v kateri enako nekdo kakor trnjevo žico, meter za metrom,
golta svoj izpiljeni krik, svoj grenki med, ki kaplja mu
v hermetično zaprto, na težko zimo do potankosti preračunano srečo,
dokler je ni celica polna in v njej ne izgrgra njegovo poslanstvo.

OKNO

Recimo konkretneje: ni ga.
Skozenj ne moreš več videti zelenega sebe,
kako rasteš v akaciji v travniku.
Kajti travnika ni več, akacija pa je postala
veliko črvivo betonsko steblo,
ki skozenj brezglavo vrvi nekaj brezimnega.
In okno je le še navznoter obrnjena duplina,
v kateri gnezdiijo na smrt preplašeni vrabci,
kajti skozi to čudno okno, ki bi moralo sicer služiti
soncu za obiske
in vetru za skrivališče,
pride lahko samo še tisto, česar nas varuj sam Križani.
Torej ga ni več, tistega sinjega okna,
ki ga je bilo videti nekoč celo iz tujine.
Dandanes, v romantiki jekla, gledajo
oči navznoter, v svoje lobanje,
in okna nikamor. Zeleni mi
se je zasadil nekje daleč drugje, zunaj nas,
mogoče na grobovih, ki so nam usojeni
ali ob žrelih na mesecu, ne vem, o tem zdaj ne morem misliti,
kajti tako prijetno je, če z zaprtimi očmi sloniš oprt na neko slutnjo,
podobno širokemu novemu oknu.

MIZA

Ne bôdi se v viharju z lastnim trnjem,
ne bori se, zasanjani grmič ob poti,
proti neizbežnemu. Glej, ta papir
je bil nekdaž drevo. Tudi ta miza
je bila zelena in je mislila dobro,
mislila je belo, mislila je cvetoče
in mogoče je bila celo komu senca
ali gnezdo. Hropeč z vsemi pljuči se je bojevala
za dobri veter s semeni, za meter
zemlje, ki jo hotel je prerasti kamen,
da lahko danes pišemo na njej
Mein Kampf ali pisma, ki niso več ljubezen.
Prišla je na cilj in ne čuti več jalovih
tal pod seboj niti misli, ki vlečejo
po njej za sabo jetniško kroglo dinarja,
še manj pa nas, ki tešemo na tej mizi
ladje iz papirja starih časopisov,
da bi ubežali balkanskim viharjem.
Ta papir iz balkanskega drevesa, znanega
po svojem prijateljstvu do upornikov in maščevalcev,
bom obesil na grm, ki raste iz njegove strohnosti.
Nanj bom napisal besedo smisel.
Naj si jo razlaga vsak, kakor hoče.
Meni je za razlago dovolj usoda balkanskega hrasta,
celo tistega, ki se je povzpел tako visoko,
da je lahko zgorel na božično vigilijo.

MISLIM

Mislim: čebela. Toda bojim se
zvenenja kril, od tistega dneva
zatekam se v zemljo celo pred metuljem.
Mislim: metulj. Toda že ob žarku
zarje zastanem, škrlatna je in bela,
jaz pa poznam vse smrtne zastave.
Mislim: zastava. Toda kako naj
stopam ob tem, kar hoče biti moje,
kot sta sovraštvo ali ljubezen?

Mislim: ljubezen. Roke, ki bogve
kje so ostale, da se ne more
telo boginje več najesti življenja.
Mislim: življenje. Toda četudi
razbijem vse ure v sebi in zunaj,
se čas ne ustavi... Zastava metuljih
kril skozi zarjo, odsekane roke
lažne boginje, a meni so ukazali
biti do konca. Mislim: ne misli.

ZELENA NOČ

Naj na tem asfaltu, zbitem iz poteptanih človeških molitev,
zraste vsaj zanje, ki že dolgo niso videli česa zelenega, česa nagega,
milostni mah te noči.
Naj se napolnijo z ladjami, poraslimi po krovu s travami,
vsa morja, vsi vali, ki udarjajo ob stene jetnišnice
sredi otoka v meni.
Kajti nihče več ne more prešteti sanj o zelenem, ki jih vpletajo
na tem otoku jetniki v rute slovesa, frfotajoče kot blaženost
v valujoči pšenici pred žetvijo.
O bilke molitve, na katerih sem klečal, dvignite, kadar odidem,
roke proti tistemu nebu, ki ve, v katerem pristanu stojijo ladje
zanje, ki čakajo.
Kajti sonce so ubili stražarji, ker je pelo zlate himne v jeziku,
ki ni bil njihov, in še zato so ga ubili, ker je edino vedelo,
kako dolgo bo trajala noč.

LASJE

Lasje so lahko mačeha
ali spomin. Otroški lasje
so vrba žalujka nad nekim plešočim travnikom
s črički in jagnjeti. Dekliški so včasih
podobni slapu olja ali temnega vina,
ki pada na rane teme. In naši
postajajo beli od zarij in metežev,
ki so šli skozi kakor skozi jadra
te dolge poti. Tako so lasje

lahko pot ali misel, postelja življenja,
ključ ali smrt ali roka prijatelja.
Kadar se vplete vanje trava
ali mesečev sij, kadar držimo
zanje odsekano glavo svoje zveri,
je svet velik in raven, mogoče nekoliko nemiren
od pripeke in žeje, vendar velik in raven
kot božja miza. Kadar pa pletemo
iz njih jetniško žakljevino, je zopet takšen,
kot je v resnici: takšen, kakršnega
hočemo in imamo: podoben je kamnu,
ki leti za zgubljenimi angeli, kamnu,
drvečemu skozi vesoljstvo,
ki smrdi po nečem spaljenem.

PACEM IN TERRIS

Na smrt bolan
je neki preprosti kmet iz Rima
napisal pesem
o jasnem nebu.

Pela je o sinjem nebu nad zemljo
čisto kot ptica
na dan svoje svatbe.
Odkril se je Homer, ker je bila njena misel
starejša od njegove,
prisluhnil je David, sklonjen nad citrami,
in Tizianu se je ustavil čopič na Veneri,
kajti pesem je bila bela kot prsi žene,
ki še ni rodila človeka.

Toda nekdo jo je slišal in nesel
po rimskih ulicah
in potem po svetu.
In ko je tako letala po nebu sveta,
jo je dobil v uho neki prvi
in potem še neki drugi lopov
in na samem koncu
še plačani napredneži,
ki so naredili iz nje popevko.

Zdaj jo žvižgajo pri vseh političnih mašah
in spiritističnih sejah vlad,
brundajo jo generali in huligani
in lajnajo anciens combattants.
Pacem in terris igrajo ognjevito po bordelih,
s Pacem in terris se da imenitno uspavati naivne in lačne,
iz Pacem in terris lahko napišete balet za televizijo,
v katerem nastopajo belonoge atomske konice,
in nekega dne bomo umrli s popevko
Pacem in terris na ustih.
Škoda, da ni nihče razumel,
kaj je hotel povedati na smrtni postelji tisti dobrodušni kmetič
s tem Pacem in terris.

ZIMA IZ TRAMVAJA

Človek z naušniki in doktoratom
stopa zamišljen po pločniku. Z njim
vštric gre soproga, obvešena z zlatom,
mračna kot ena najmračnejših zim.

Neki mlad par po ljubezenskem aktu
v eno ovit peketa v beli mir.
Ivje cvete iz kandelabrov. Po taktu
valčka se maje tramvaj v večer.

Meni ta mir kakor zanka pod grlom
stiska telo in sam sebi se zdim
star koledar, kjer že zdavnaj je umrlo
praznično leto — zdaj le še visim.

Koliko zim še? V analih spomina
piše: v življenju je le ena pomlad,
včasih kak julij, pa hitro spet zima,
da se vmes komaj zaveš, kdaj si mlad.

Čakaj, ustavi se, tramvaj naglušni,
kličem v kolesa in slišim, kako
kakor sneg s strehe sam vase se rušim,
star koledar stiskajoč pod roko.

RIBE

Pridite, jate vseh mojih nenapisanih
rib: zelene jate, ki ste zoglenele
v plamenih gluhosti: naj vas več ne ljubijo
čeljusti morskih psov in ne grejejo
zvezde polarnice: če se vrnete v delto
mojega življenja, bom z vami dober
kot s pepelom prijatelja: ubogal vas bom
kakor veja vihar in skupaj odplavamo
proti nebesom smrti v sebi
kakor proti ribiški luči. Zavratni
rak je načel naše morje: grgraje
umira voda in ribja kraljica
se daje od lakote polžu: poženi se,
jata, po spolzkem marmoru
tja v zadnjo dvorano: tamkaj se ljubi
tvoja beraška kraljica: vstopnino
pobira nekdo z njenim mečem, tako da
seka glave do škrge in še dlje: do najbolj
radostne misli v drobovju: do najbolj
sinjega spomina na neko noč z našo
propalo kraljico, takrat še podobno
pašniku z neusmiljeno lačno čredo.